

2009-01-30

Minnesanteckningar Vormsele 2008-12-09

Samverkansgruppen för Vormbäcken hade sitt tredje stormöte den 9 december i Vormsele. Det är också tre år sedan gruppen bildades.

Syftet var att beskriva vad som händer i vattenförvaltningsarbetet i allmänhet och i synnerhet vad som berör Vormbäckens avrinningsområde. Det senare gäller främst de förslag till åtgärder och miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster som arbetsgruppen tidigare diskuterat. Dessa kommer att utgöra ett viktigt underlag i den kommande remissen för åtgärdsprogram och förvaltningsplan för Bottenvikens vattendistrikt. På mötet redovisades även läget vid den pågående efterbehandlingen av Hornträskgruvan och en påbörjad utredning av Rävlidmyrgruvan. En redogörelse lämnades av sommarens inventeringar av flottleder samt behov av återställning av dessa.

Vid mötet deltog: Ingela Forsberg, Lycksele kommun; Emma Rönnblom Pärsson, Boliden; Magnus Filipsson, Boliden; Kjell-Ivar Asplund, Björksele FVO; Göran Fjällström, Vormsele FVO; Gösta Brännström, Vormträsk, FVO; Benny Jonsson, Lill-Åmans FVO, Rune Lundberg, Hornträsk, Rikard Vesterlund, Skogsstyrelsen; Ulf Hallin, SCA samt Hans-Erik Johansson, Länsstyrelsen Västerbottens län.

Daniel Holmqvist, Vindelälvens fiskeråd, Steve Johansson, Sveaskog, Elin Nilsson, Norsjö kommun; Birgitta Fritzdotter, Vattensamverkan Norr; hade alla önskat och planerat att delta men fick av olika orsaker lämna återbud.

Förslag till Dagordning

- Inledning, kort genomgång av vattenförvaltningsarbetet i stort, vilka åtgärder och miljö kvalitetsnormer berör Vormbäcken
- Hornträskgruvan, kort lägesbeskrivning av vilka åtgärder som utförts under 2008 samt miljöuppföljning.
- Fortsatt inventering av vattendrag i Vormbäckssystemet, ansökan om medel för återställning av flottledsrensade sträckor i Vindelälven med biflöden.
- Dikesinventering vid Hornträsket, kort redovisning av inventeringen.
- Ume- och Vindelälvens Vattenråd kort information om arbetet.

2009-01-30

--

Kvällen till ära blev vi bjudna på glögg och pepparkaka av Vormsele hembygdsförening.

Inledning

Hans-Erik inledde kvällen med att göra en kort repetition av vattenförvaltningsarbetet och vattenplaneringscykeln. Vi är nu i den sista fasen i cykeln dvs i ” Vad behöver göras?” som innefattar åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer (MKN) och förvaltningsplan. Vid tidigare möten har förslag på status och åtgärder diskuterats. Förslag till status utgör grund för miljökvalitetsnormer. Miljökvalitetsnormerna kommer att ha en viktig roll eftersom att de kommer att vara juridiskt bindande för myndigheter som länsstyrelser, kommuner och Skogsstyrelsen. MKN är inte direkt bindande för företag eller enskilda men indirekt, genom myndigheternas tillsyn av miljöarbetet, kommer de att få genomslag. Det är inte helt klart hur dessa miljökvalitetsnormer kommer att formuleras. Hans-Erik visade ett preliminärt utkast på ekologisk och kemisk status samt MKN för de aktuella vattenförekomsterna. För Vormbäcken, som ingår i Ume- och Vindelälvens avrinningsområde, är det förslag på åtgärder som berör miljögifter och fysisk påverkan av vattendrag som är upptagna (Bilaga 1).

Förslag till miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram kommer på remiss tillsammans med Förvaltningsplanen 1 mars. Alla som har synpunkter har möjlighet att svara, men i första hand riktas remissen till Vattenråden som är tänkt att kunna fungera som ett uppsamlande organ. Remissen är ute på samråd till september och kommer att finnas tillgänglig på <http://www.vattenmyndigheterna.se/vattenmyndigheten/amnen/Bottenviken/Samrad/.htm>. Beslut om förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer tas av vattendelegationen i december 2009.

Bolidens åtgärder vid Hornträskgruvan och undersökningar vid Rävlidmyrgruvan

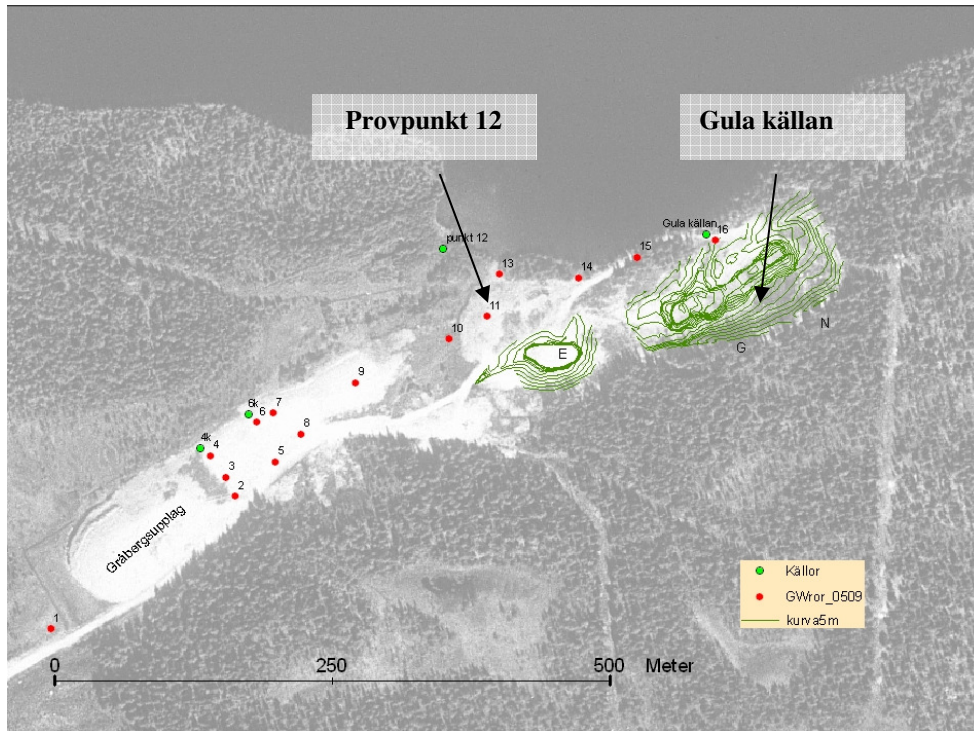
Magnus Filipsson som jobbar som miljöingenjör vid Boliden berättade vad som utförts vid efterbehandlingsarbetet vid Hornträskgruvan och vilka resultat detta givit. Magnus kommer att ersätta Emma Rönnblom-Persson under den tid hon är hemma och vårdar barn. Emma väntar tillökning i mars.

Under 2008 har infiltrationen av mesakalk fortsatt vid Hornträskgruvan. Målet var att uppnå ett förhållande av 1:1 mellan mesakalk och sulfidiskt material i syfte att få en neutraliserande effekt på utgående lakvatten. För att uppnå detta har 130 000 m³ mesakalk sprutats ut över det f d industriområdet och de igenfyllda dagbrotten. En uppföljning och utvärdering kommer att göras under vintern och framförallt under våren 2009 för att avgöra om det krävs ytterligare insatser. Om vårens mätningar visar på stabila förhål-

2009-01-30

landen bedöms etapp 1 av återställningen vara avklarad. Nästa steg i efterbehandlingsarbetet är i så fall att göra en ytavjämning och kvalificerad täckning av områdena.

Magnus visade med ett flertal grafer på hur utvecklingen varit för pH, zink och koppar vid mätpunkter vid den sk Gula Källan samt provpunkt 12. Dessa bedöms vara de huvudsakliga utsläppskällorna från Hornträskgruvan.

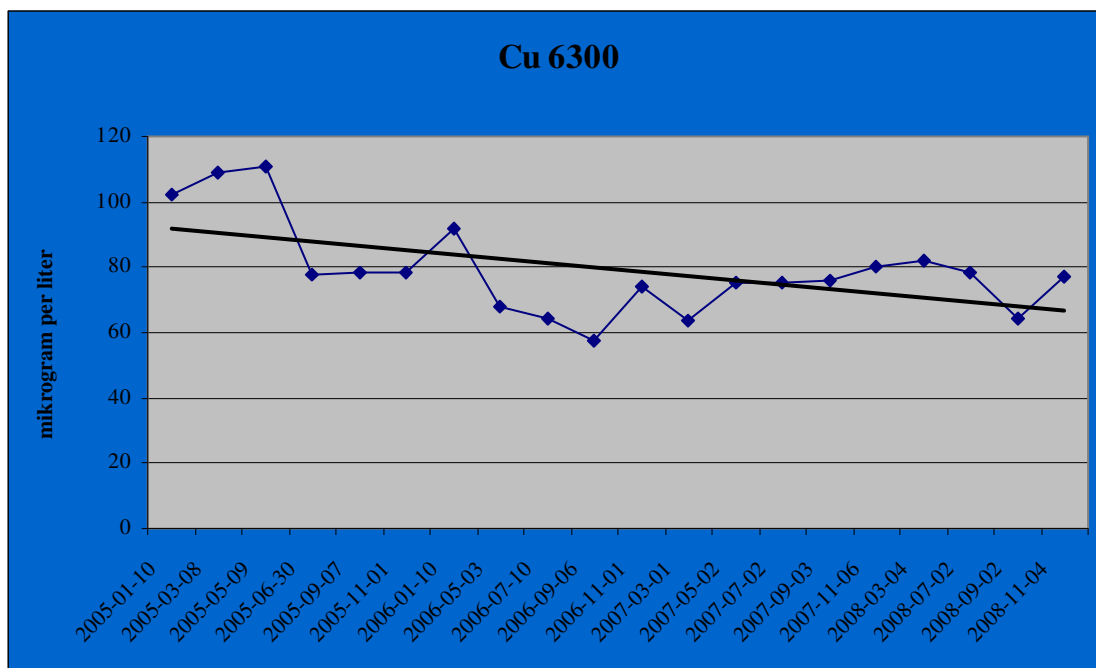

Figur 1. Översiktsbild över Hornträskgruvan med Gula Källan och provpunkt 12 utmarkerade.

Efter den senaste behandlingen av mesakalk har pH legat över 6 vid Gula Källan. Det relativt höga pH tillsammans med tidigare åtgärder som bortledning av ytvatten och grundvatteninträning i sluttningen i dagbrottet, har lett till en kraftig reducering av metallläckaget. Vid provpunkt 12 visar pH-mätningarna inte så entydigt positiva resultat, efter en period med stigande pH sjönk det åter under den senaste mätperioden. Enligt Magnus kan orsaken vara att området som dräneras ut vid provpunkt 12 besprutades sist och att mesakalken inte nått full effekt. En tydlig minskning av läckage av metaller visas dock i alla fall även vid provpunkt 12.

2009-01-30

Magnus visade även utvecklingen av halterna för metallerna koppar, zink och kadmium i utgående vatten från Hornträsket, dvs Vormbäckens början. Figuren visar att halten för koppar minskar svagt. Halterna av kadmium och zink uppvisar en liknande utveckling som den för koppar.

Figur 2. Graf som visar halterna av koppar (mikrogram/liter) i Vormbäcken vid Hornträskets utlopp.

Magnus berättade även vidare att undersökningar inletts vid Rävlidmyrgruvan för att bättre kunna uppskatta utläckage av metaller. Mätningar görs i ytvatten i diken samt i nya grundvattenrör. Undersökningarna ska även kunna utgöra ett underlag till eventuell komplettering av efterbehandlingsplan.

Under 2008 har även en undersökning av djurplankton gjorts i Hornträsket samt i Släppträsket. Resultat av denna undersökning har presenterats i en rapport (Kurt Roslund och Ola Löfgren: Undersökningen av djurplanktonsamhällets tillstånd i Hornträsket, 2008).

Magnus summerade resultaten från denna undersökning:

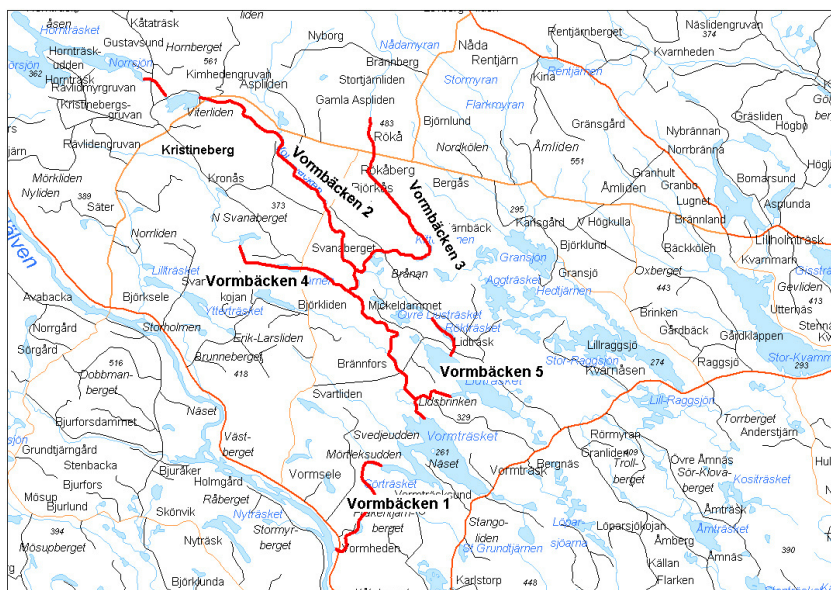
- Markant ökning i producerad biomassa från 2002 till 2008.
- Jämfört med 2002 visade resultaten att i synnerhet gruppen hinnkräftor har ökat markant.
- Vad gäller artrikedom och biodiversitet visar Hornträsket fortsatt låga och avvikande värden jämfört med referenssjöar.
- Den förhållandevis höga tätheten av hinnkräftor kan delvis vara en effekt av att näringskedjan inte fungerar normalt och att avsaknad av predatorer (t.ex. fiskyngel) gör att denna djurgrupp snabbt kan öka i täthet.

2009-01-30

- Generellt ökade tätheten av biomassa kan vara ett tecken på att tillståndet för djurplankton kan vara på väg att förbättras.

Fortsatt inventering av vattendrag i Vormbäckssystemet, ansökan om medel för återställning av flottledsrensade sträckor i Vindelälven med biflöden.

Planeringen var att Daniel Holmqvist, Vindelälvens fiskeråd, skulle visa och berätta vilka inventeringar som utförts under sommaren. Daniel hade tyvärr drabbats av akut magsjuka och kunde inte närvara, lyckligtvis hade han gjort en presentation färdig. Ingela Forsberg kunde därför visa presentationen (bilaga 2) och berätta vad som framkommit. Under sommaren har Vormbäcken, sträckan Björkås till Brännfors, samt Rökån inventerats och därigenom är alla vattendrag som använts som flottleder inom Vormbäckens avrinningsområde inventerade.

I presentationen visades även exempel på hur omfattande påverkan, schaktning och rensning mm, varit i de inventerade vattendragen. Förslag till åtgärder för återställning finns framtaget. Det fortsatta åtgärdsarbetet är avhängigt vilka medel som kommer att finnas tillgängliga. En LIFE-ansökan som innefattar biflöden till Vindelälven från kust till fjäll kommer inom kort att skickas iväg. Daniel återkommer på nästa möte med information om detta.

2009-01-30

Ume- och Vindelälvens Vattenråd kort information om arbetet.

Ingela fortsatte sedan med att berätta om arbetet i Vattenråden och framförallt om Ume- och Vindelälvens vattenråd (VRO 10). Efter en inledande informationsträff som hölls av Vattensamverkan Norr skapades ett brett nätverk av intresserade och berörda, såväl enskilda som större aktörer. Under våren 2008 utsågs en styrgrupp för vattenrådet och Lycksele kommun tog på sig ett ansvar som huvudman. Vattenrådet har beviljats bidrag från Vattenmyndigheten för sin verksamhet. Information och protokoll från vattenrådsmöten hittas under <http://www.vattenorganisationer.se/umealvenvro/>.

Vormbäcken ingår som en del i Ume- och Vindelälvens vattenrådsområde. För att tillgängliggöra den information och det kunskapsunderlag som framkommit genom Vormbäckens samverkansgrupp kommer minnesanteckningar och presentationer att läggas på denna hemsida.

Ingela berättade vidare att det någon gång under perioden februari-mars planeras ett nytt nätverksmöte. Vid detta möte kommer vattenrådet att bland annat presentera remissen med miljökvalitetsnormer och åtgärdsprogram för att på så vis starta diskussionen. Till detta möte är alla som är med i nätverket välkomna att delta. Om det finns någon som inte anmält sig till nätverket men vill delta så kan den lämpligen ta kontakt med Ingela Forsberg på Lycksele kommun som är kontaktperson i vattenrådet.

Ingela gjorde även reklam för kommande Vattenrådsdagar i Arvidsjaur 18-19 mars 2009. Det är också en möjlighet för alla som är intresserade att öka sin kunskap om vattenråd och vattenförvaltningsarbete. De som önskar delta vid detta möte har möjlighet att söka bidrag för omkostnader från Vattenrådet, kontakta Ingela i så fall.

Ingela informerade och delade även ut rapporter som visar hur Lycksele kommun arbetar med vattenförvaltning. Lycksele kommun har även lagt upp en hemsida med aktuell information om sitt arbete:
(<http://www.lycksele.se/templates/Page.aspx?id=18173>)

Dikesinventering vid Hornträsket

Hans-Erik berättade kort om inventeringen av diken som mynnar i Hornträsket. Fem diken besöktes vid inventeringen som genomfördes den 18 september. Rikard Vesterlund, Rune Berglund, Magnus Filipsson, Hans-Erik samt Loyd Lundström deltog vid inventeringen.

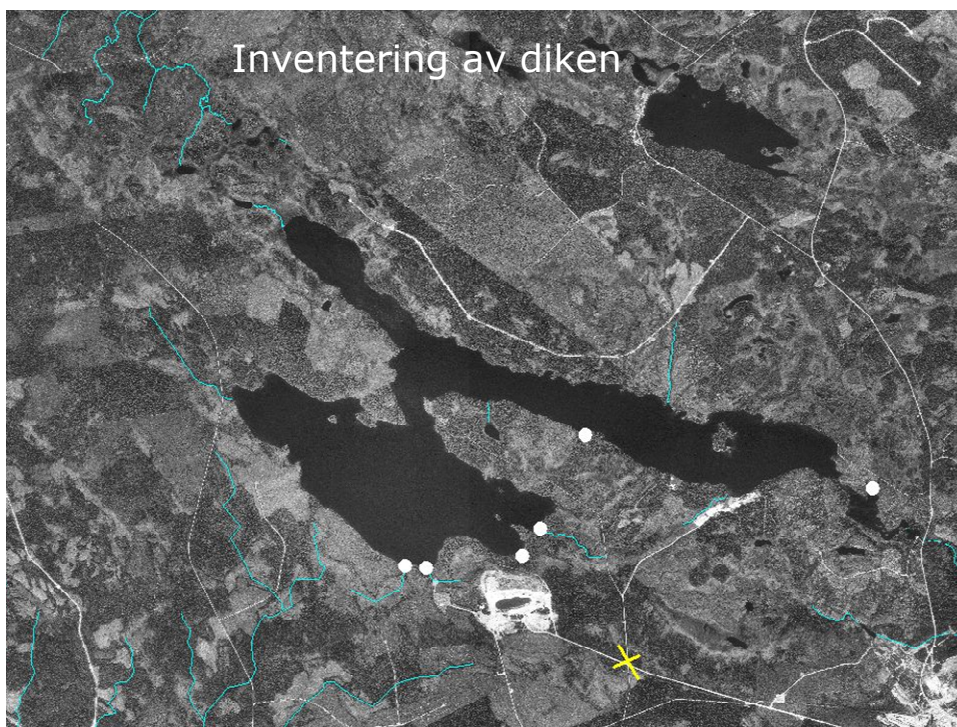
Syftet med inventeringen var att på plats studera vilka förutsättningar det kan finnas att anlägga någon typ av filter för att minska läckage av metaller. Magnus hade även med sig en pH-mätare och en snabb kontroll gjordes av

2009-01-30

--

vattnets surhet. De diken som mynnade i Sörsjön hade ett relativt stort vattenflöde och terrängen lutade av mot sjön. En bedömning gjordes att det kunde vara lämpligt att anlägga filter i någon eller några av dessa diken. Boliden bedömer att en utredning av hydrologin vid Rävlidmyrgruvan bör göras innan eventuella åtgärder genomförs i de diken som har direkt kontakt med gruvan.

Figur X.

Vid mötet diskuterades vilka effekter en anläggning av filter i diken kan ge på omgivande marker. Hans-Erik kommer att göra efterforskningar om vad som finns gjort på området.

2009-01-30

--

Jag vill slutligen bara påminna om att Vatten Informations System Sverige (VISS) som är en databas där information om

VISS <http://www.viss.lst.se/>

Vattenkartan <http://gis.lst.se/vattenkartan/>

Nästa möte föreslås hållas i maj-juni 2009. Hans-Erik tackade slutligen alla för intressanta diskussioner och presentationer.

Hans-Erik Johansson
Miljöanalysfunktionen

090-10 73 22

Bilagor

Bilaga 1 Vormsele 2008-12-09
Bilaga 2 Inventeringar i Vormbäcken 2008

Sändlista:

Arbetsutskottet:

Kjell-Ivar Asplund
Gösta Brändström)
Göran Fjällström
Daniel Holmqvist
Steve Johansson
Rune Lundberg
Ingela forsberg
Emma Rönnblom-Persson
Magnus Filipsson
Rikard Vesterlund

Björksele FVO
Vormträsk FVO
Vormsele FVO
Vindelälvens Fiskeråd
Sveaskog
Hornträsk skifteslag
Lycksele Kommun
Boliden Mineral AB
Boliden Mineral AB
Skogsstyrelsen/ Malåkontoret

2009-01-30

--

Samt kopia till:

”Stora samverkans gruppen”:

Stig Westbergh	Vindelälvens Fiskeråd
Henrik Sandström	Vindelälvens Fiskeråd
Jonny Lindström	Björksele FVO
Benny Jonsson	Lill-Åmans FVO
Rolf Örnberg	Rökåbygdens FVO
Börje Stenlund	Släpträsk FVO
Elin Nilsson	Norsjö kommun
Jan Asplund	Malå kommun
Göran Wickman	SCA/ Lycksele
Eva Jörgensson	Sveaskog Naturupplevelser
Torbjörn Åhman	Holmen skog/ Norsjö
Patrik Söderström	Lycksele kommun
Marina Olofsson	Lycksele kommun
Roger Öberg	Lycksele kommun